

اقتصاد شادکامی و مکانیسم آن در پیشگیری از بزهکاری مالی

احسان بیانی^۱ فاطمه احدی^۲ * جمال بیگی^۳

چکیده

بزهکاری مالی از چالش‌های عمده نظامی‌های حقوقی و قضایی جهان امروز است و تجارب کشورها مبین این واقعیت است که اعمال مجازات‌های کیفرمدار و راهبردهای سخت‌گیرانه در مهار این گونه جرائم چندان موفق نبوده است. جرم‌شناسان راهیافت‌های پیشگیرانه را موثرتر می‌دانند و از جمله این راهیافت‌ها، اقتصاد شادکامی می‌باشد که شامل مولفه‌هایی چون امید به زندگی، تولید ناخالص داخلی، توسعه پایدار، درآمد، شغل، تحصیلات و امثال آن‌ها می‌باشد. این شیوه براین پیش فرض ابتناء دارد که با مهار معضلات اقتصادی و بهبود وضع درآمد و معیشت مردم و تقویت رفاه ذهنی مردم می‌توان از بروز بزهکارهای مالی پیشگیری کرد. بنابراین هدف از مقاله حاضر بررسی مکانیسم اقتصاد شادکامی در پیشگیری از بزهکاری مالی می‌باشد. روش تحقیق به صورت توصیفی و تحلیلی بوده و یافته‌های تحقیق حاکی از این مطلب است که امید به زندگی، تولید ناخالص داخلی، توسعه پایدار، درآمد، شغل، تحصیلات باعث کاهش بزهکاری مالی می‌شوند.

واژگان کلیدی: اقتصاد شادکامی، شادی، بزهکاری مالی، راهبردهای پیشگیری

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی، رشته حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران Ehsanbayani۱۳۷@gmail.com

^۲ استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران (نویسنده مسئول) fateme_ahadi@iau-maragheh.ac.ir

^۳ دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

۱- بیان مساله

قوام و پویایی هر جامعه ای مبتنی بر قواعد و هنجارهایی است که دارای ضمانت اجراهای رسمی و غیر رسمی می‌باشد و در هر جامعه ای انتظار بر این است که شهروندان در روابط اجتماعی خود الزامات و ضرورت‌های ناشی از قواعد و مقررات را رعایت بکنند و هر نوع انحراف از آن الزامات و هنجارها جرم محسوب شده و مجازات‌هایی را به دنبال دارد (A Gundelach, ۲۰۱۴). نظامی‌های حقوقی دنیا برای شفاف سازی و تصریح موضوع، در متون حقوقی خود تعریف دقیقی را از جرم و مصادیق آن عرضه می‌کنند تا در مقام عمل، مراجع قضایی دچار تشتت و پراکندگی آراء نگردند. در این راستا ماده ۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ما نیز در تعریف جرم چنین اشعار می‌دارد: «هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می‌شود.» البته تعاریف حقوقی مبتنی بر مطالعات گسترده‌ی اندیش ورزان در حوزه‌های متعدد علمی در این راستا می‌باشد. به فرض از منظر علم جامعه شناسی، جرم عملی مخالف با نظم اجتماعی یا مخالف یکی از ضوابط و ارزش‌های مشترک در جامعه است (شامبیاتی، ۱۳۹۲: ۲۱۵). همچنین مکاتب جرم شناختی متعددی چون، مکتب عدالت مطلق، مکتب کلاسیک، مکتب تحقیقی یا اثباتی، مکتب دفاع اجتماعی قدیم، مکتب دفاع اجتماعی جدید و امثال آن‌ها در این خصوص نظرات و ایده‌های مسبوطی را ارائه داده‌اند (ساکي، ۱۳۹۰: ۴۶).

از جمله جرایم رایج و پردامنه در جوامع جهانی، جرایم و بزهکاری‌های مالی و اقتصادی می‌باشد که حقوق دانان آن را مجموعه‌ای از جرایم متضمن لطمه به نظم اقتصادی یا نظام روابط تجاری و کسب و کار در یک جامعه می‌دانند و معمولاً در چهارچوب فعالیت حرفه‌ای، شرکت یا مدیریت آن (جرایم شرکتی) یا افراد عادی در تعاملات مالی خود مرتکب می‌شوند (گسن، ۱۳۹۲: ۱۶۷). البته لازم به ذکر است که بزهکاری اقتصادی خیلی گسترده تر از بزهکاری مالی است در واقع هرگونه تخلف و هنجار شکنی در فرایند تولید، توزیع و مصرف نوعی بزهکاری اقتصادی محسوب می‌شود ولی بزهکاری مالی شامل تخلفات مالی می‌باشد. جرایم مالی مصادیق و اقسام متعددی را شامل می‌شود طوری که رویکرد نظام‌های حقوقی در این خصوص بیشتر تمثیلی است تا احصایی. با این همه از مهمترین مصداق‌های جرایم مالی می‌توان به رشوه، اختلاس، رانت، کلاهبرداری، تقلب، قاچاق ارز و کالا، پولشویی، احتکار، ربا، جرایم مربوط به بازار اوراق بهادار، اخلال در نظام پولی و ارزی کشور و امثال اشاره نمود (جمشیدی، ۱۳۸۸: ۲۳). حقوق‌نویسان بر این باورند که در مجموعه قوانین کیفری ما حدود دو هزار عنوان مجرمانه وجود دارد که بخش اعظم آن‌ها از مصادیق جرایم مالی و اقتصادی محسوب می‌شوند (ولیدی، ۱۳۹۶: ۱۰۴).

جرائم مالی علل و ریشه‌های متعدد و متنوعی چون بیکاری، پایین بودن نرخ دستمزدها، توزیع نامتعادل ثروت، زیاده خواهی و طمع اشخاص، تورم و بالا بودن قیمت‌ها، افزایش افسار گسیخته هزینه‌های رفاهی، فقدان یا ناکارآمدی سیستم‌های نظارتی، ابهام یا احمال در نظام حقوقی کشور و از این قبیل می‌باشد که عواقبت و آثار منفی گوناگونی چون اخلال در تولید و توزیع ثروت، افت رشد اقتصادی، شیوع بحرآن‌های فرهنگی، امنیتی و سیاسی در جامعه، گسترش فقر و نابرابری را به دنبال خواهد داشت (جمشیدی، ۱۳۸۸: ۴۱). همچنین دولت مجبور می‌شود که برای مهار این گونه جرائم و پیشگیری از وقوع آن‌ها و برقراری نظم و امنیت در حوزه اقتصاد ملی و تامین حقوق شهروندان نهادهای مبارزکننده با جرائم مزبور را از نظر کمی و کیفی گسترش بدهد و از طرفی هزینه‌هایی را نیز در راستای تعقیب و دستگیری و حبس و باز آموزشی بزهکاران و مجرمین متحمل بشود که در نهایت موجب کاهش منابع و امکانات اقتصادی برای تخصیص در توسعه و بهبود زیر ساخت‌های اقتصادی، آموزشی، بهداشتی، ورزشی می‌گردد و بدین ترتیب ضریب تولید و توسعه در جامعه افت می‌کند (مداح، ۱۳۹۰: ۳۰۴). در کشور ما نیز بزهکاری مالی بسیار شایع بوده و منحنی آن نیز با سرعتی زاید الوصف رو به تزايد و گسترش است. طوری که آمارها حاکی از آن است که جرائم مالی از نظر تعداد مرتکبین در یک سال اخیر سه برابر و از نظر ارزش ریالی سه و نیم برابر شده است.

بر این اساس پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سوال است که اقتصاد شادکامی چه بوده و مکانیسم آن در پیشگیری از بزهکاری مالی چه می‌باشد. به همین خاطر در ابتدا مفهوم شناسی کرده و سپس مکانیسم آن را بررسی خواهیم کرد.

۲- پیشینه تحقیق

بررسی‌ها و مطالعات گسترده‌ای که در این خصوص انجام گرفت، مشخص شد که موضوع پژوهش حاضر جدید می‌باشد و در مراکز پژوهشی ایران، تحقیقی در خود در این زمینه انجام نگرفته است. ولی تحقیقاتی که کم و بیش با موضوعات پژوهش حاضر همخوانی‌هایی را داشته باشد، انجام یافته که در زیر به تعدادی از آن‌ها در دو سطح داخلی و خارجی اشاراتی می‌شود:

احدی، پور قهرمانی و احمدی سربرزه، (۱۳۹۸)، در اثری با عنوان « مکانیسم اقتصاد شادمانی در پیشگیری از بزهکاری و آسیب اجتماعی استفاده غیرمعارف از فضای مجازی»، چنین عنوان می‌کنند که اگر اقتصاد شادمانی بتواند از همان ابتدا در میان کودکان نفوذ کند و آن‌ها خوشبخت بودن را به صورت واقعی تجربه کنند کمتر گرفتار مشکلات اجتماع خواهند شد و این وضعیت در پیشگیری از بزهکاری این طیف از کودکان در آینده موثر خواهد بود.

نوغانی دخت بهمنی و میر محمد تبار، (۱۳۹۴)، از منظر ایشان در اثری با عنوان « بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر جرم (فراتحلیلی از تحقیقات انجام شده در ایران)»، وقوع جرم، به عنوان یک پدیده نامطلوب اجتماعی، علل روانی، اقتصادی و اجتماعی متعددی دارد. با توجه به این که از طرفی عامل اقتصادی، عامل مهمی برای تمام ساختارهای اجتماعی بوده و تأثیرات قابل توجهی بر روی وقوع جرم دارد، از طرف دیگر، تحقیقات متعددی در زمینه عوامل اقتصادی مؤثر بر جرم در ایران صورت گرفته، ولی جمع بندی آن‌ها در این اثر انجام گرفته است.

نیلی، بابازاده خراسانی و شادکار، (۱۳۹۴)، از منظر این نویسندگان، در تحقیقی با عنوان «بررسی وابستگی رفاه ذهنی مردم جوامع در حال توسعه به متغیرهای کلان اقتصادی»، در مطالعات اقتصاد کلان، رفاه اجتماعی تابعی از تورم و بیکاری فرض می‌شود. اگرچه در حوزه تئوری‌های اقتصاد کلان از تابع رفاه اجتماعی، که به متغیرهای بیکاری و تورم وابسته است، فراوان استفاده شده، فرض موجود در آن نیازمند بررسی از طریق مشاهدات تجربی است. در این پژوهش در زمینه حوزه اقتصاد شادکامی و با استفاده از داده‌های رفاه ذهنی ۴۴ کشور در حال توسعه، با در نظر گرفتن عوامل فردی، تاثیر منفی افزایش متغیرهای نرخ بیکاری کل و نرخ تورم بر رفاه ذهنی مردم این کشور نشان داده شد، هم چنین نشان داده شد که یک درصد افزایش نرخ بیکاری در کل در مقایسه با یک درصد افزایش نرخ تورم تاثیر بیشتری در کاهش رفاه کل دارد.

وسنا نیکو ایچ و ریسنا نویچ، (۲۰۱۴)، این نویسندگان در تحقیقی با عنوان «نقش اقتصاد شادکامی در پیشگیری از جرم، حرکان به سوی جرم شناسی شادی بخش» که توسط حمیدرضا نیکوکار و سودابه رضوانی ترجمه شده است. برخی نظرها، یافته‌ها و تجربه‌های خود امیدوارند که موجب ایجاد انگیزه و پژوهش یا تشویق جرم‌شناسان برای پژوهش در فضای جدید با حرکت به سوی گزینه‌های نوید بخش تری بشوند که می‌تواند هم برای بزهکاران و هم برای بزه‌دیدگان و بالطبع برای همه مردم جهان مفید واقع شود. در این نوشتار به شادی و نقش بالقوه آن در پیشگیری از جرم پرداخته شده است.

آقا و داس (۲۰۱۳)، در اثری با عنوان «مطالعه جرائم اقتصادی هند با تاکید بر جرائم بازار مالی و معیارهای کنترل» ابعاد جرایم اقتصادی را در کشور هند با توجه به جهانی شدن و آزادسازی بررسی نموده و روش‌هایی را برای کاهش آن پیشنهاد کرده‌اند. آن‌ها استدلال می‌کنند که مقررات ناسازگار فراوانی در هند وجود دارند که راه ارتکاب جرایم اقتصادی با استناد به برخی از آن‌ها هموار می‌شود. تعریف و بازنگری مفاهیم مرتبط با جرایم اقتصادی، اتخاذ تدابیر قانونی و اصلاحات سازمانی از لازمه‌های پیشگیری از وقوع جرایم اقتصادی در هند ذکر شده‌اند.

لیو، پواه و انت بنگ (۲۰۱۱) جرایم یقه سفیدها را در مالزی مورد مطالعه قرار داده‌اند. این مطالعه اشاره می‌کند که ارتکاب جرایم یقه سفیدها در مالزی ناشی از این است که اشخاص و شرکتها اعتقاد دارند سایر رقبا نیز برای برنده شدن در قراردادهای رشوه پرداخت می‌کنند. از جمله سایر دلایل؛ ضعف در کنترل‌های داخلی، اشتیاق برای دریافت امتیازات شخصی و ضعف اخلاقی، کنترل اندک بر عملکرد مدیران، کسب نتایج مالی مناسب توسط مدیران ارشد، سختی رسیدن به اهداف مالی، تباری کارکنان با ارباب رجوع، ترس از دست دادن شغل، تاثیر همکاران و عدم پرداخت مزایای سالانه ذکر شده‌اند.

۳- مفهوم شناسی

۳-۱. شادی

مفهوم شادی و شادکامی یک مفهوم جهانی است. این مفهوم می‌تواند سایر حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی را تحت تاثیر خود قرار دهد. به همین دلیل در سیاست‌گذاریهای کشورها مورد توجه ویژه قرار می‌گیرد. شادی مورد توجه صاحب نظران مختلفی قرار گرفته است. برای مثال «بن برناک» می‌گوید «هدف غایی اقتصاد فهم و افزایش شادکامی انسان است» امروزه مفهوم جدیدی تحت عنوان اقتصاد شادی بر مفاهیم اقتصادی کلان افزوده شده است اما سابقه پژوهشها در این رابطه به ۲۰۰ سال پیش بازمی‌گردد برای اینکه به اهمیت مفهوم شادی پی نبریم لازم است تعریفی از آدام اسمیت» به عنوان یکی از محققان این عرصه ارائه کنیم. او هدف اصلی خالق طبیعت را خوشحالی بشر نامیده است. (Myers, ۲۰۱۹: ۱۳۴)

۳-۲. اقتصاد شادکامی

اقتصاد شادی، شاخه‌ای جدید از مطالعات اقتصادی است که به طور معمول با ترکیب اقتصاد با زمینه‌های دیگر مانند روان‌شناسی و جامعه‌شناسی، به مطالعه کمی و نظری از شادی، احساسات مثبت و منفی، رفاه، کیفیت زندگی، رضایت از زندگی و مفاهیم مرتبط با آن می‌پردازد (Graham, ۲۰۱۹: ۳۵۱). در واقع اقتصاد شادکامی حوزه‌ای نوین در علم اقتصاد است. این حوزه جدید با تکیه بر داده‌های رفاه ذهنی مبتنی بر پیمایش‌های گسترده از جوامع سعی می‌کند تا با بهبود درک سیاست‌گذاران از آثار سیاست‌ها بر رفاه مردم به اتخاذ سیاست‌های بهتر کمک کند. این رویکرد، یعنی اندازه‌گیری رفاه در قالب شاخص‌های ذهنی، در مقابل جریان باسابقه‌تری در علم اقتصاد - که سعی می‌کند رفاه را در قالب شاخص‌های عینی نظیر درآمد یا مصرف سرانه تفسیر کند - قرار می‌گیرد. این روش به قضاوت انسان از رفاه خود اصالت می‌دهد و در مقابل ترجیحات آشکار شده بر مفهوم ترجیحات بیان شده به وسیله انسان‌ها تکیه می‌کند. شناخت عوامل مؤثر بر رفاه از طریق تجزیه و تحلیل داده‌های رفاه ذهنی، اولاً، به درک جامع‌تری از مفهوم مطلوبیت و گسترش نگاه رایج، که با بیان وابستگی آن به عواملی محدود نظیر درآمد و فراغت از سایر عوامل احتمالی اثرگذار بر آن غفلت می‌ورزد، کمک می‌کند؛ ثانیاً، بر اساس این شناخت می‌توان سیاست‌گذاران را از طریق تبیین توابع ارزشی که بر اساس آن بتوان با حداکثرسازی کمیته‌ی نزدیک‌تر به آنچه انسان‌ها آن را رفاه می‌پندارند، بر اثربخشی سیاست‌ها امیدوارتر کرد (Tao, ۲۰۱۸: ۲۵۷).

اقتصاد شادکامی رویکردی برای ارزیابی رفاه است که در آن از ابزارهای دانش اقتصاد و روان‌شناسی (به شکل ترکیبی) استفاده می‌شود. اقتصاددانان نوعاً آموخته‌اند که ترجیحات را از انتخاب‌های مشاهده شده (آشکار شده) افراد استنباط کنند؛ اما رفاه ذهنی، به جای آنکه رفاه را بر مبنای ترجیحات آشکار شده طریق ترجیحات بیان شده افراد اندازه‌گیری می‌کند. به عبارت دیگر، اقتصاددانان بیشتر به آنچه افراد انجام می‌دهند می‌نگرند نه به آنچه آن‌ها می‌گویند. اما، روان‌شناسی روش علمی متفاوتی دارد. کاربرد مطالعات آماری مرتبط با گزارش افراد از رفاه سابقه‌ای دیرینه در این علم دارد، در حالی که کاربرد این گونه داده‌ها به تازگی در میان اقتصاددانان رواج یافته است (Clark, ۲۰۱۴: ۱۱۷).

۴- رویکرد شادی در اقتصاد

این رویکرد مبتنی بر ترجیحات «ابراز شده» به جای «انتخاب» آشکار است. در واقع خوشبختی اختلاف میان ترجیحات «ابراز شده» و «آشکار شده» را کشف می‌کند. بنابراین ترجیحات آشکار نمی‌تواند به طور کامل اثرات رفاهی سیاست‌های خاص یا ترتیبات سازمانی که افراد قادر به تغییر آن نیستند را ارزیابی نماید (مانند اثرات رفاهی نابرابری‌ها و تخریب محیط زیست و سیاست‌های اقتصاد کلان مانند تورم و بیکاری می‌باشد). رویکرد مبتنی بر قابلیت در فقر که توسط امارتیا سن (۱۹۹۵) مطرح شد فقدان ظرفیت فقرا برای انتخاب با اقدامات خاص را برجسته می‌سازد (عباس‌زاده و دیگران، ۱۳۹۱: ۳۶). من در بسیاری از نوشته‌هایم اقتصاددانان را به غلت تمرکز بیش از حد به مقوله انتخاب به عنوان تنها شاخص رفتار انسانی، مورد دهد به طور مثال یکی دیگر از محدودیتهای رویکرد انتخاب که توسط نظرسنجی‌های شادمانی روش می‌شود. عوارض رفاهی رفتارهای اعتیاد اور مانند سیگار کشیدن و سوء مصرف مواد مخدر است پدیده‌هایی که محصول انتخاب افراد می‌باشد (شمس‌ناتری و توسلی‌زاده، ۱۳۹۰: ۲۰۱).

اثر اقتصادی شادمانی پررضایت از زندگی در طول زمان مردم محکوم به تردمیل خوشبختی هستند. آن‌ها محکوم به تجربه سطوح شادی پایدار هستند زیرا آن‌ها در طول زمان خود را سازگار می‌کنند حتی به افراطی‌ترین شرایط مثبت و منفی زندگی این ایده حمایت قابل توجه تجربی را دریافت کرده است. مطالعات مقطعی از رضایت زندگی و سطح عاطفی بلند مدت محاسبات شرایط عینی را برای واریانس یافتند که کمی در گزارشهای خوشبختی عینی شگفت‌آور بود. حتی افرادی که مبالغه زیادی پول در لاتاری برنده شده بودند و کسانی که صدمات ناتوان کننده‌ای را تجربه کرده بودند. به نظر می‌رسد تفاوت زیادی از متوسط فردی نداشتند بنابراین اگر چه افراد نسبت به وقایع زندگی عکس‌العمل شدید نشان می‌دهند ولی که آن‌ها در نهایت به سطح اولیه شادی خود برمی‌گردند. نظریه تردمیل خوشبختی تاکنون اثرات عمیقی بر روی تحقیقات SWB داشته است. حمایت از شواهد نظریه منجر شد که بسیاری از محققان نتیجه‌گیری کنند که سازگاری مزیع، کامل و اجتناب‌ناپذیر است و بیشتر واریانس پایدار بلند مدت در تواند ناشی از ویژگیهای شخصیتی و ژنتیکی باشد و به حاصل اوضاع و شرایط زندگی براساس این ایده مردم دارای مجموعه نقاط خوشحالی می‌باشند که آن‌ها به ناچار پس از تخریب وقایع زندگی به آن باز می‌گردند (Argyle, ۲۰۱۹: ۱۴۱).

۵- مکانیسم اقتصاد شادکامی در پیشگیری از بزهکاری مالی

نشاط یکی از خلقیات اساسی در زندگی فرد است و نقش مهمی در چهارچوب حیات روانی و اجتماعی او بازی می‌کند. نشاط عبارت از چگونگی داوری فرد درباره نحوه گذران زندگی است، این نوع داوری متأثر از ادراکات شخصی فرد و تجربه احساسات و عواطف مثبت است که بر سبک تبیین، قضاوت و تصمیم‌گیری او اثر می‌گذارد. عواملی که نشاط را به وجود می‌آورند شامل احساس رضایتمندی از زندگی و فقدان عواطف منفی همچون افسردگی و لذت بردن از وقایع می‌باشد و یکی از علل تاثیرگذار در برقراری اصول بهداشت روانی و خوشبختی است و بر فضای شناختی و رشد آن اثر می‌گذارد. نشاط یکی از ابعاد اصلی تجربه بوده و معمولاً در پی ایجاد پاسخ‌های مطلوب است که کارکرد مناسبی به جای می‌گذارند (Seigman, ۲۰۱۳: ۸۰).

یکی از نشانه‌های شکل‌گیری شخصیت افراد، نشاط و انبساط روحی می‌باشد. روان‌شناسان شادی و نشاط را در گرو این می‌دانند که در کلیه عواطف شخصی و زندگی هماهنگی و انسجام وجود داشته باشد و عقیده دارند که شادی و آرامش روحی در خلاقیت اندیشه، نقش بسزایی دارد (Ibid: ۸۲). به عقیده وینهون (۱۹۹۴)^۱ روان‌شناسان انسان‌گرا معتقدند که شادی فعالیت فرد را برمی‌انگیزد و بر آگاهی او می‌افزاید، خلاقیت وی را تقویت می‌کند و برقراری روابط اجتماعی را تسهیل می‌نماید. همچنین مشارکت سیاسی را رونق می‌بخشد و موجب حفظ سلامتی و تا حدودی باعث افزایش طول عمر افرادی می‌شود. شادی صرف نظر

^۱-Vennhoven, R. (۱۹۹۴)

از چگونگی کسب آن می‌تواند سلامت جسمانی را بهبود بخشد. افرادی که شاد هستند احساس امنیت بیشتری می‌کنند، آسان تصمیم می‌گیرند. دارای روحیه مشارکتی بیشتری هستند و نسبت به کسانی که با آن‌ها زندگی می‌کنند، بیشتر احساس رضایت می‌کنند (Myers, ۲۰۰۴: ۱۳). شادی و نشاط یک پدیده و ویژگی در انسان است که بر اساس سه بعد یا مولفه مشخص می‌شود که شامل عاطفه مثبت، رضایت از زندگی و فقدان احساسات منفی می‌باشد. حاصل شدن حالت شادی و نشاط، وابسته به عواطف مثبت، رضایت از زندگی، لذت آرامش، اعتماد به خود، شگفت‌زدگی و سرور، سرحال بودن و تهییج شدن و نیز فقدان احساسات منفی مانند عصبانیت، اضطراب و افسردگی است (Argyler, ۲۰۱۹: ۶۰-۶۱). در بررسی تمایلات اجتماعی مردم آمده است که ثروت و پول می‌تواند مشکلات مردم را حل کند و تولید نشاط کند؛ اما یافته‌ای دیگر نیز به دست آمده که نشان می‌دهد افرادی که تصور می‌کنند ثروت مهم است و موفقیت را با آن ارزیابی می‌کنند کمتر شاد هستند حتی با داشتن ثروت مایوس می‌باشند همچنین دریافته‌های دیگر روش نشده که سر و صداهای لذت‌بخش و رویدادهای هیجان‌آور اجتماعی قادر است ایجاد خوشحالی کند و در سطح اختصاصی تر کار کردن و یا وجود آرامش و انجام فعالیت‌های انفرادی همچون ازدواج، ورزش و مطالعه ممکن است احساس نشاط به وجود آورد. (ابراهیم‌زاده، ۱۳۸۹: ۲۴). شاید بتوان به جای واژه نقش رونق اقتصادی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی «از مکانیسم اقتصاد شادمانی در پیشگیری از آسیب‌های سخن گفت. از طرفی رونق اقتصادی موجب کاهش بیکاری، افزایش آمار ازدواج، افزایش ثروت و بالا رفتن سطح رفاه و سلامت جسم و روان جامعه می‌گردد. امروزه با نگاهی به وضعیت آسیب‌های اجتماعی در کشورهای بارونق اقتصادی پایدار می‌توان رابطه معناداری بین رونق اقتصادی و آسیب‌های اجتماعی مشاهده نمود. رونق اقتصادی موجب گسترش علم، پژوهش، تولید و خلاصه بالا رفتن سطح آگاهی‌های عمومی نیز می‌گردد که این به نوبه خود یکی از عوامل بسیار موثر در جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی است. جهل و ناآگاهی منشا بسیاری از آسیب‌های اجتماعی است که این خود نیز محصول فقر و خرافه است. کاد الفقر ان یکون کفرا با آمدن کفر هم از در وارد می‌شود. عدم ایمان به خداوند متعال خود می‌تواند یکی از عوامل گسترش آسیب‌های اجتماعی گردد که خود محصول فقر و تهی دستی است. (مجدوبی، ۱۳۹۵: ۱۰) «مسئله آسیب‌های اجتماعی در تمام کشورها واجد اهمیت است و تمامی جوامع درصدد پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی هستند، در این میان رونق اقتصادی در تقلیل و کاهش آسیب‌های اجتماعی و مقابله با آن، تاثیر به سزایی دارد؛ زیرا در کشوری که رونق اقتصادی وجود داشته باشد، منشا و ریشه آسیب‌های اجتماعی تا حدودی بسیار خشک می‌شود. از آنجا که ریشه بیشتر مشکلات اجتماع مانند اعتیاد، بیکاری، طلاق، فحشاء و ... در مشکلات و نابسامانی‌های اقتصادی است و با توجه به اجرایی شدن سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانونی که در این مورد تصویب شده امید می‌رود از این پس با درک صحیح ریشه مشکلات و نابسامانی‌های اجتماعی در همه ابعاد آن، موفقیت‌های بزرگتر و چشمگیرتری در حل مسائل اجتماعی نیز به دست آید» (میرمحمد صادقی، ۱۳۹۵: ۱۰).

رشد اقتصادی سبب ایجاد اقتصادی پایدار در جامعه می‌شود و در این وضعیت تمایل افراد برای بهره‌گیری از این شرایط بیشتر می‌شود تا زمانی که وضعیت اقتصادی در تلاطم و نابسامانی است در نظام حقوقی و قضایی تاثیری به سزا و اساسی دارد. با اقتصاد شادمانی در جامعه به طور قطع شاهد کاهش خشونت و کاهش جرائم اقتصادی و امنیتی خواهیم بود. چرا که در جامعه‌ای که بدون رونق اقتصادی، جوانان به سمت جرم گرایش پیدا می‌کنند و آمار معضلات، آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی بالا می‌رود. در حوزه اجتماعی بازهم باید اشاره کرد که رشد اقتصادی به شکل محسوس و چشمگیری در کاهش اختلافات خانوادگی و کاهش تنش‌های اجتماعی و خانوادگی تاثیر دارد. اکنون باید پذیرفت که بسیاری از بزه‌های اجتماعی ریشه در فقر دارند و در نبود توسعه و رونق اقتصادی این مشکلات به وجود می‌آید. برخی از معضلات اجتماعی هم‌چون فقر، خودکشی و اعتیاد ناشی از ناهنجاری اقتصادی است و باید گفت که اقتصاد شادمانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی نقش بسیار مهمی دارد و در نبود اقتصاد شادمانی، سلامت اجتماعی جامعه نیز تحت تاثیر قرار می‌گیرد و آسیب‌های اجتماعی مهار نخواهند شد (نوخانی دخت و

دیگران، ۱۳۹۴: ۴۱). «بخش زیادی از آسیب‌های اجتماعی که عوارض آن ارتباط مستقیمی با زندگی مردم پیدا می‌کند، ریشه‌های اقتصادی دارد اما در موضوع ساماندهی این حوزه، دستگاه‌های اقتصادی به عنوان غایب بزرگ رفع این معضل دیده می‌شوند. غیبت دستگاه‌ها و نهادهای اقتصادی در این بخش می‌تواند ابعاد و دامنه این آسیب را در جامعه گسترش دهد، در حالی که رفع آسیب‌های اجتماعی به میزان زیادی به تزریق منابع مالی و حمایت دستگاه‌های اقتصادی نیاز دارد که به نظر می‌رسد تا کنون کمتر به این مورد توجه شده است (نورآذر، ۱۳۹۹: ۲۸). بیکاری، طلاق، اعتیاد، خودکشی، حاشیه‌نشینی، روسپیگری، رشوه‌خواری، مفاسد اخلاقی و مناطق بحرانی و حاد، از جمله آسیب‌های اجتماعی است که در جامعه وجود دارد. آسیب‌های یاد شده هر چند از نظر شکل و موضوع با هم تفاوت دارند اما از لحاظ علت ایجاد و گسترش مسئله، با هم مشترک هستند. این آسیب‌ها غالباً با از عواملی مثل بیکاری و مسائل فرهنگی نشأت می‌گیرد. به طور مثال خود بیکاری که به عنوان یک آسیب اجتماعی محسوب می‌شود ریشه بسیاری از آسیب‌ها است بنابراین وقتی مسئله بیکاری در جامعه رفع شود می‌توان امیدوار بود که خیلی از آسیب‌های دیگر نیز امکان گسترش در جامعه پیدا نکند. اشتغال و بیکاری در موضوع آسیب‌های اجتماعی یکی از عوامل مهم محسوب می‌شود اما برای رفع این آسیب، دستگاه‌های اقتصادی کشور از جمله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کمتر در برنامه‌های ساماندهی این معضل دیده می‌شوند و اگر هم حضور داشته باشند، بسیار نقش کم‌رنگی در رفع این آسیب دارند. در حال حاضر دستگاه‌هایی مثل بهزیستی، شهرداری، کمیته امداد، وزارت کشور، نیروی انتظامی و ... در بحث ساماندهی آسیب‌های اجتماعی دیده می‌شوند که با توجه به ماهیت کارشان، کمتر به ریشه رفع آسیب‌های اجتماعی توجه دارند (هوارد، ۱۳۹۳: ۲۷). همه این دستگاه‌ها وظیفه جمع‌آوری و یا نگهداری آسیب دیدگان را بر عهده دارند و کمتر به زمینه اشتغال و کار آنان توجه می‌کنند هر چند برخی از نهادها مثل شهرداری و بهزیستی اقدام‌هایی مثل مهارت‌آموزی به آسیب دیدگان را انجام می‌دهند اما این برنامه‌ها و اقدامات وسیع نیست و احتمال بازگشت مجدد آسیب دیده به بزهکاری وجود دارد. آسیب‌های اجتماعی یک موضوع فراگیر و گسترده است و رفع آن نیز از عهده یک یا دو دستگاه خارج است، از این رو همه دستگاه‌های ذی‌ربط از جمله دستگاه‌های اقتصادی کشور باید در این زمینه وارد شوند تا مشکل برطرف شود. غیبت دستگاه‌های اقتصادی در این بخش که می‌تواند با تخصیص منابع مالی سایر دستگاه‌ها را در این زمینه همراهی کنند، از جمله اشکالات برنامه مقابله با آسیب‌های اجتماعی است. سال‌ها برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی طرح‌ها و برنامه‌های مختل به اجرا درآمده اما نه تنها این مشکل برطرف نشده بلکه هر روزه این معضل با ابعاد تازه‌تری در شهر دیده می‌شود. در رفع مسئله کاهش آسیب‌های اجتماعی در جامعه اقدام‌های قهری و انتظامی باید به عنوان آخرین مرحله و برنامه به اجرا گذاشته شود اما این شیوه در برخی موارد در ابتدا به مورد اجرا گذاشته می‌شود و این یعنی پاک کردن صورت مسئله بیکاری، طلاق اعتیاد، خودکشی، حاشیه‌نشینی، روسپیگری، رشوه‌خواری، مفاسد اخلاقی و مناطق بحرانی و حاد، به نوعی یا مسائل اقتصادی پیوند پیدا می‌کند و یکی از چاره‌های رفع آن نیز اجرای برنامه‌های اقتصادی از جمله اشتغال برای بیکاران است که اگر غیر از این عمل شود باز آسیب دیدگاه راهی خیابان‌ها خواهند شد (غلامی، ۱۳۹۳: ۴۱). آسیب‌های اجتماعی جدای از مسائل اقتصادی، ریشه‌های فرهنگی نیز دارد که این موضوع باید از طریق نهادها و دستگاه‌های فرهنگی با اجرای برنامه‌های آموزشی، تربیتی و پرورشی در این زمینه فعالیت چشمگیری داشته باشند. تدوین و تصویب قوانین حمایتی کودکان، خانواده‌ها ... و نظارت بر اجرای این قوانین و مقررات از دیگر اقدام‌هایی است که می‌تواند در کاهش آسیب‌های اجتماعی مثر واقع شود. آگاهی دادن به خانواده‌ها برای نظارت و کنترل بیشتر آنان بر فرزندان، اتخاذ تدابیر امنیتی بیش‌تر نیروی انتظامی در محل‌های جرم‌خیز و اقداماتی به منظور کمک به خانواده‌ها، بخصوص نوجوانان و جوانانی که در معرض آسیب قرار دارند نیز می‌تواند در این زمینه موثر باشد. علاوه بر خانواده، سایر نهادها از جمله قوای مجریه و مقننه نیز در این زمینه وظایفی دارند که تخصیص اعتبارات لازم می‌تواند در رفع این آسیب کمک کند (Clark, 2014: 138).

برنامه‌ریزی اصولی و صحیح برای اشتغال در جامعه، رفع بی‌عدالتی و پیگیری منطقی نیازهای جوانان، تامین امنیت و نیاز شهروندان، جلوگیری از مهاجرت‌های بی‌رویه به شهرهای بزرگ و جلوگیری از رشد شغل‌های کاذب، ایجاد مراکز آموزشی، ورزشی، تفریحی، مشاوره‌ای برای گذران اوقات فراغت نوجوانان و جوانان، ایجاد تسهیلات لازم برای جوانان و نوجوانان از قبیل وام ازدواج، وام مسکن، وام اشتغال و همچنین ایجاد بیمه همگانی، بیمه بیکاری و برخورداری نوجوانان و جوانان از تسهیلات اجتماعی می‌تواند در کاهش آسیب‌های اجتماعی موثر واقع شود. با این حال، این راهکارها در صورتی به سرانجام می‌رسد که نهادهای اجرایی و قانون‌گذاری کشور نگاهی عمیق و دقیق به رفع مشکل آسیب‌های اجتماعی داشته باشند تا این معضل برای همیشه از جامعه رخت برنندد. به نظر می‌رسد شادمانی انسان با افزایش ثروت افزایش می‌یابد و کاهش ثروت، شادی را می‌کاهد. برخی از صاحب‌نظران نیز همین عقیده را دارند. برخی از تحقیقات از جمله دایر، سو، لوکاس و اسمیت (۱۹۹۹) چنین گزارش کرده‌اند که مردم کشورهای ثروتمند از مردم کشورهای فقیر بسیار شادترند؛ اما (Myers, ۲۰۰۰: ۵۷-۵۵). چنین بیان می‌کند که بین سطح درآمد و شادی در میان مردم آمریکا، کانادا و اروپا همبستگی ضعیفی وجود دارد (Argyle, ۲۰۱۹: ۳۶۱). معتقد است بین درآمد و شادمانی ارتباط مثبت وجود دارد، اما پژوهش‌های وی نشان می‌دهد که این ارتباط در بین اقشار کم‌درآمد بیشتر است؛ یعنی درآمد تا اندازه‌ای که نیازهای مادی افراد را برطرف می‌سازد بر شادمانی تاثیر دارد، ولی درآمد بیش از حد مورد نیاز شادمانی را افزایش نمی‌دهد (Slanchflower, ۲۰۱۹: ۳۵۱). در سطح ملی و بین‌المللی نیز، درباره وضعیت اقتصادی کشورها و میزان شادمانی مردم آن‌ها تحقیقاتی شده است. از جمله، در این زمینه نتایج قابل توجهی به دست آورده‌اند. آن‌ها گزارش کرده‌اند که شواهدی وجود دارد که تولید نشان می‌دهد ناخالص ملی سرانه با میزان شادی افراد جامعه رابطه مستقیم دارد و افزایش درآمد ملی شادمانی مردم را افزایش می‌دهد (Clark, ۲۰۱۴: ۱۹۷). وجود بیکاری نیز در جامعه، حتی برای کسانی که به کار اشتغال دارند استرس‌آور و شادمانی زداست. (بلنچ‌فلور، ۱۹۹۱، صص ۴۸۳-۴۹۶) یکی از دلایل این امر را ترس از بیکار شدن می‌داند. دلیل دیگر این است که با افزایش بیکاری، میزان مالیات‌ها هم سیر صعودی پیدا می‌کند، زیرا وجود بیکاری منجر به سرمایه‌گذاری دولتی برای اشتغال‌زایی می‌شود و یکی از منابع تامین اعتبارات مربوط به سرمایه‌گذاری‌های دولتی نیز اخذ مالیات از شاغلان است (Gruber, ۲۰۱۱: ۲۶۳).

پیشگیری از جرایم اقتصادی باید مبتنی بر تحقیقات علت‌شناختی، داده‌های آماری شناخت عملی و نظری از سازمان‌های متولی تعقیب رسیدگی و به طور کلی واحدهای درگیر در این دسته جرایم باشد. توجه به این مهم می‌دهد که برنامه‌ریزی برای پیشگیری از این دسته جرایم صرفاً بر عهده قوه قضاییه نیست بلکه نهادهای متعدد و نیز همه افراد علاقه‌مند به این حوزه به عنوان کارشناس و صاحب نظر در حوزه‌های تجارت، امور اداری، حقوق دان، کیفری تجار و اهل کسب و کار جامعه شناس روان شناس، متخصصین فناوری اطلاعات و جرم‌یابی باید به مناسبت مداخله و مشارکت نمایند با تکیه بر داده‌های حاصل از فعالیت این گروه و نیز تحقیقات انجام شده می‌توان تحولات جرایم اقتصادی در یک دوره مشخص را پیش‌بینی و برنامه‌پیشگیرانه لازم را تدوین و ارائه نمود. مثلاً می‌توان تشخیص داد فراوانی یک جرم مشخص در یک دوره، معین چشمگیر است.

بر همین اساس می‌توان آن را در اولویت برنامه‌های پیشگیری قرار دارد البته برای اینکه یک برنامه اجرایی و عملی شود، باید مبتنی بر واقعیت‌های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی یک جامعه باشد به عنوان مثال چنانچه نتایج تحقیقات از بی‌علاقگی دولت و به طور کلی نظام سیاسی در حذف یک عامل مهم جرم را در جرایم اقتصادی حکایت کند در تنظیم برنامه باید تدابیر دیگری مانند تشدید کنترل و پارسی، ملزم نمودن شرکتها بانکها و سایر مؤسسات ذینفع به پرسش از مقامات دولتی در خصوص وضعیت برخی پرونده‌ها یا حساب برخی اشخاص حقیقی و حقوقی را اتخاذ نمود. علاوه بر این معرجه برنامه پیشگیری باید صراحتاً در خود برنامه مشخص شود. اتخاذ تدابیر مناسب در این حوزه مستلزم همکاری و تنظیم روابط مشارکت کنندگان است که دقیقاً باید در متن برنامه‌ای که مصوب مجلس، باشد تعریف شود اگر چه پیشگیری امری مربوط به همه است، متولی اجرا دولت یا نماینده رسمی

دولت در استان یا شهرستان یا بخش است که میتواند به مناسبت و در هنگام تنظیم برنامه نظر آنان را جویا شود. مثلاً اگر به این نتیجه رسیدیم که یک جرم خاص موجب بزه دیدگی شرکتها یا بنگاههای تجاری میشود به هنگام برنامه ریزی باید نظر این گروه نیز اخذ و لحاظ شود. در واقع مشارکت بزه دیدگان و شهروندان جنبه اختیاری و نظر آنان جنبه مشورتی دارد، لیکن اجرای آن توسط مجری (دولت یا نماینده آن اجباری است).

نتیجه گیری

امروزه بحث شادی یکی از مباحث مطرح اقتصادی است که تحت عنوان اقتصاد شادی در کانون توجه بسیاری از اقتصاددانان قرار گرفته تا تاثیر فاکتورهای غیرمادی را در رفتارهای اقتصادی مورد بررسی قرار دهند. زیرا افزایش شادی و به تبع آن رفاه سبب افزایش میزان بهره وری و در نتیجه رشد اقتصادی بالاتر خواهد شد.

اقتصاد شادکامی حوزه ای نوین در علم اقتصاد است این حوزه جدید با تکیه بر داده های رفاه ذهنی مبتنی بر پیمایشهای گسترده از جوامع سعی می کند تا با بهبود درک سیاست گذاران از آثار سیاست ها بر رفاه مردم به اتخاذ سیاست های بهتر کمک کند. این رویکرد، یعنی اندازه گیری رفاه در قالب شاخص های ذهنی، در مقابل جریان با سابقه تری در علم اقتصاد که سعی می کند رفاه را در قالب شاخص های عینی نظیر درآمد یا مصرف سرانه تفسیر کند قرار می گیرد این روش به قضاوت انسان از رفاه خود اصالت می دهد و در مقابل ترجیحات آشکار شده بر مفهوم ترجیحات بیان شده به وسیله انسان ها تکیه می کند. شناخت عوامل مؤثر بر رفاه از طریق تجزیه و تحلیل داده های رفاه ذهنی اولاً، به درک جامع تری از مفهوم مطلوبیت و گسترش نگاه رایج که با بیان وابستگی آن به عواملی محدود نظیر درآمد و فراغت از سایر عوامل احتمالی اثر گذار بر آن غفلت می ورزد، کمک می کند؛ ثانیاً بر اساس این شناخت می توان سیاست گذاران را از طریق تبیین توابع ارزشی که بر اساس آن بتوان با حداکثرسازی کمیته نزدیک تر به آنچه انسان ها آن را رفاه می پندارند بر اثر بخشی سیاستها امیدوارتر کرد.

برای تقویت اقتصاد شادکامی در یک جامعه از یک طرف دولت ساز کارهای لازم را برای پویایی مولفه های مثبت اقتصادی چون اشتغال، درآمد، توزیع متعادل ثروت، تجارت خارجی فعال، محترم بودن مالکیت خصوصی، فعال بودن موسسات مالی و امثال آنها را فراهم می نماید و در طرف دیگر تلاش می کند که مولفه های منفی چون بیکاری، تورم، فاصله طبقاتی، رانت خواری، فساد و امثال آنها را مهار و ریشه کن بنماید. در چنین فضای اقتصادی، کردم احساس شادی و رضایت و شفع بیشتری نمود. و برای وصول به اهداف و آمال اقتصادی خود راههای قانونی و درست را بر می گزینند و در نتیجه بزهکاری مالی به حداقل می رسد.

پیشنهاد

به نظر می رسد که در خصوص اعمال سیاست شادکامی های اقتصادی برای پیشگیری از بزهکاری های مالی خلا قانونی، محرز می باشد بر این اساس پیشنهاد می شود که قانونگذار تصویب قوانین لازم و کارگزاران اجرایی نیز تدوین مقررات فرو تقنینی ضروری را چون آیین نامه، بخش نامه ها، شیوه نامه ها و حتی صدور دستورهای اداری فراگیر را در اولویت قرار بدهند.

دستگاه قضایی که اصلی ترین مخاطب و مسئول در زمینه اعمال سیاست های پیشگیرانه در خصوص مهار و کاهش جرائم می باشد لذا پیشنهاد می شود که برای افزایش ضریب موفقیت، دستگاه قضا از ظرفیت سایر ارگان ها چون مراکز دانشگاهی و پژوهشی، کانون های اصلاح و تربیت نیز بهره برداری بکند.

نتایج تحقیق حاضر حاکی از آن است که در میان گروه های مختل کننده اقتصاد شادکامی، معرف هایی چون شیوع فقر، نابرابری درآمدها و افزایش روزافزون فاصله طبقاتی، بیکاری و تورم، بیشترین تاثیر را در اشاعه بزهکاری های مالی دارد؛ بنابراین پیشنهاد

می‌شود که متولیان امور اقتصادی برای پیشگیری و مهار نرخ بزهکاری‌های مالی متغیرهای مزبور را در اولویت سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌سازی‌های راهبردی قرار داده و اقداماتی موثر را انجام بدهند. ارائه امکانات زیرساختی و توسعه‌ای بیشتر و ایجاد اشتغال و رسیدگی به وضعیت رفاه عینی توجه به معیشت مردم و کم‌رنگ شدن فقر و بیکاری در ارتقاء شادکامی‌ها و کاهش نرخ بزهکاری‌های مالی موثر است.

به باور نگارنده شاد بودن مردم، بخصوص برجسته بودن مولفه‌های شادکامی در جامعه، نقش مهمی در پیشگیری از وقوع جرم از جمله بزهکاری‌های مالی دارد. به لحاظ اهمیت و ضرورت موضوع پیشنهاد می‌شود که در پیشینه حقوق جزا و جرم‌شناسی، حوزه جدیدی با عنوان جرم‌شناسی شادی‌بخش تاسیس شود تا پشتوانه علمی و پژوهشی راهبردهای پیشگیرانه با اعمال مکانیسم‌های شادی در جامعه تقویت شود.

منابع

۱. ابراهیم‌زاده، آرام، (۱۳۸۹)، بررسی نشاط اجتماعی و عوامل موثر بر آن، تهران، مجله جامعه‌شناسی معاصر، سال ۲، شماره ۴.
۲. احدی، فاطمه، پورقهرمانی، بابک و احمدی سربرزه، مظفر، (۱۳۹۸)، مکانیسم اقتصاد شادمانی در پیشگیری از بزهکاری و آسیب اجتماعی استفاده غیر متعارف از فضای مجازی، مراغه، دومین کنفرانس ملی پدافند سایبری.
۳. توسلی‌زاده، توران، (۱۳۹۲)، پیشگیری از جرایم اقتصادی، تهران، انتشارات جنگل، جاودانه.
۴. جمشیدی، علیرضا، (۱۳۸۸)، پیشگیری از جرایم اقتصادی، تهران، معاونت آموزش ناجا.
۵. ساکی، محمدرضا، (۱۳۹۰)، حقوق کیفری اقتصادی، تهران، انتشارات جنگل.
۶. شامبیاتی، هوشنگ، (۱۳۹۲)، حقوق جزای عمومی، تهران، مجد.
۷. شمس‌ناتری، محمدابراهیم و توران توسلی‌زاده، (۱۳۹۰)، پیشگیری وضعی از جرایم اقتصادی، فصلنامه حقوق، سال ۲۴.
۸. عباس‌زاده، محمد، علیزاده اقدام، محمد باقر، کوهی، کمال و علیپور، پروین، (۱۳۹۱)، انواع سرمایه، حلقه مفقوده در تبیین شادکامی دانشجویان (دانشجویان دانشگاه تبریز)، تهران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۵۱.
۹. غلامی، حسین، (۱۳۹۳)، پیشگیری از جرم از طریق توسعه اجتماعی، تهران، مجله پژوهش حقوق و سیاست، شماره ۱۱.
۱۰. گسن، رمون، (۱۳۹۲)، جرم‌شناس بزهکاری اقتصادی، ترجمه شهرام ابراهیمی، تهران، میزان.
۱۱. گسن، ریمون، (۱۳۹۳)، «تحولات سیاست پیشگیری از بزهکاری در فرانسه در پرتو تصویب‌نامه قانونی ۱۷ ژوئیه ۲۰۰۲»، ترجمه شهرام ابراهیمی، تهران، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۴۸ و ۴۹.
۱۲. مداح، مهدوی، (۱۳۹۰)، تحلیل اثر فقر و نابرابری در آمدی بر جرم (سرقت) در سطح استانهای کشور، تهران، فصلنامه در پژوهشنامه اقتصادی، سال یازدهم، شماره سوم.
۱۳. میرمحمد صادقی، حسین، (۱۳۹۵)، شناخت ریشه‌ها مقدمه رفع آسیب‌ها، همدان، نشریه داخلی اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی استان همدان، شماره ۵.
۱۴. نورآذر، مجید، (۱۳۹۹)، بررسی عوامل جامعه‌شناختی موثر بر شادمانی زنان شهر تبریز (بیش از ۱۵ سال)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تبریز، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم اجتماعی.
۱۵. نیلی، فرهاد، بابازاده خراسانی، بهزاد و شادکار، محمدرضا، (۱۳۹۴)، بررسی وابستگی رفاه ذهن مردم جوامع در حال توسعه به متغیرهای کلان اقتصادی، تهران، تحقیقات اقتصادی، دوره ۵، شماره ۱.

۱۶. وسنا نیکولیچ - رسینانویچ، (۱۳۹۶)، نقش شادکامی در پیشگیری از جرم، حرکت به سوی جرم شناس شادی بخش، مترجمان، حمیدرضا نیکوکار و سودابه رضوانی، تهران، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال دوازدهم، شماره ۴۲.
۱۷. ولیدی، محمدصالح، (۱۳۹۶)، حقوق کیفری اقتصادی، تهران، میزان.
۱۸. هوارد، جان. (۱۳۹۳). پیشگیری از جرم از طریق توسعه اجتماعی، ترجمه: حسین غلامی، تهران، مجله پژوهش حقوق و سیاست، شماره ۱۱.

۱۹. Argyle, M. (۲۰۱۹). Causes and Correlates of Happiness. In D.kehnehan, E. Diener & N. Schwarz (Eds.), Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology (pp. ۳۵۳-۳۷۳). New York: Russell Sage Foundation.
۲۰. Clark, A, & Oswald, A.J. (۲۰۱۹). Unhappiness and unemployment. Economic Journal, ۱۰۴, pp.۶۴۸-۶۵۹.
۲۱. Graham, C. (۲۰۱۹), Happiness around the world, Oxford University Press.
۲۲. Gundelach, Peter and Kreiner, Svend November (۲۰۰۴), Happiness and Life Satisfaction in Advanced European Countries, Cross-Cultural Research.
۲۳. Myers, D. G. (۲۰۰۴). Happiness. Excerpted from Psychology the dition. New York: Worth Publishers.
۲۴. Myers, D.G. (۲۰۱۹), The funds, friends, and faith of happy people. American Psychologist.
۲۵. Slanchflower, D.G. (۲۰۱۹). Fear Unemployment and pay Flexibility. Economic, ۱۰۱ (۴۰۶).
۲۶. Tao, H.L. (۲۰۱۸). What Makes Devout Christians Happier? Evidence from Taiwan. Applied Economics. ۴۰(۷).
۲۷. Un, (۲۰۲۱), handbook on the crime prevention guidelines (making them work), un publication.

Economics of happiness and its mechanism in preventing financial delinquency

Ehsan Bayani^۱

*Fatemeh Ahadi^۲

Jamal Beigi^۳

Abstract

Financial crime is one of the major challenges of the legal and judicial systems of the world today, and the experiences of countries show the fact that the application of punitive punishments and strict strategies have not been very successful in curbing such crimes. Criminologists consider preventive approaches to be more effective, and among these approaches is a happy economy, which includes components such as life expectancy, GDP, sustainable development, income, job, education, and the like. This method is based on the premise that financial criminals can be prevented by curbing economic problems and improving people's income and livelihood and strengthening people's mental well-being. Therefore, the purpose of this article is to investigate the happiness economy mechanism in the prevention of financial delinquency. The research method is descriptive and analytical and the research findings indicate that life expectancy, gross domestic product, sustainable development, income, job, and education reduce financial delinquency.

Key words: economics of happiness, happiness, financial delinquency, prevention strategies

---

^۱ PhD student, Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran. Ehsanbayani۱۳۷@gmail.com

^۲ Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran (Responsible Author). fateme_ahadi@iau-maragheh.ac.ir

^۳ Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran. jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir